

Çocuklarda Yönetici ??levlerin Geli?imini De?erlendirme Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Çocuklarda Yönetici ??levlerin Geli?imini De?erlendirme Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19026>

Özet

Çocuklarda Yönetici ??levlerin Geli?imini De?erlendirme Ölçe?i (ÇY?GDÖ), **erken çocukluk** dönemindeki bireylerin **yönetici i?levler** alanındaki geli?im düzeylerini sistematik olarak ölçmek amacıyla geli?tirilmis bir araçtır. 2020 y?l?nda Tülay Gül Ta?k?n Gökçe ve A. Kand?r tarafından yapılan kapsamlı bir geçerlik ve güvenirlik çal??ması sonucunda psikometrik özellikleri belirlenmiştir. Ölçek, özellikle okul öncesi dönem çocukları için bilişsel kontrol ve öz düzenleme becerilerini de?erlendirerek, bu kritik geli?im alanında erken müdahale ve e?itim programları planlanmasına bilimsel bir dayanak sağlamayı hedeflemektedir. Ölçek, gözleme dayalı veya ebeveyn/ö?retmen raporlama formatında kullanılmak üzere tasarlanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Yönetici ??levler, Ölçek Geli?tirme, Geçerlik, Güvenirlik, Erken Çocukluk, Bilişsel Geli?im, Öz Düzenleme.

Yazarlar

Tülay Gül Ta?k?n Gökçe, A. Kand?r.

Amaç

Çocuklarda Yönetici ??levlerin Geli?imini De?erlendirme Ölçe?i'nin temel amacı, Türkiye örneğine uygun, kültürel olarak geçerli ve güvenilir bir araç oluşturmaktır. Bu araç sayesinde, **erken çocukluk** döneminde (özellikle okul öncesi ça?da) çocukların temel **yönetici i?levler** bileşenlerindeki performansları standart bir şekilde ölçülebilir hale gelmiştir.

Ölçek, araştırmacılara ve uygulayıcılara çocukların gelişimsel ihtiyaçlarını belirlemede yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Elde edilen veriler, çocukların akademik başarıları, sosyal uyumları ve problem çözme becerilerini etkileyen bilişsel kontrol mekanizmalarının ne düzeyde geliştiğini ortaya koyar. Bu sayede, gelişimsel gecikmelerin erken tespiti ve uygun eğitim stratejilerinin belirlenmesi kolaylaşır.

Yapı (Konstrukt)

Ölçeğin ölçtüğü temel yapı, beyin fonksiyonlarının karmaşık ve üst düzey bilişsel süreçlerini ifade eden **yönetici i?levler**dir. Bu i?levler genellikle üç temel bileşen altında incelenir: **?nhibitör Kontrol** (dürtüleri bastırma ve dikkat da??ıtcılar? görmezden gelme yetene?), **Çal??ma Belle?i** (bilgiyi geçici olarak tutma ve manipüle etme yetene?) ve **Bilişsel Esneklik** (görevler veya düşünce setleri arasında hızlı geçi? yapma yetene?).

ÇY?GDÖ, bu temel bile?enlerin çocu?un günlük ya?amdaki davran??lar? ve görev performans? üzerindeki yans?malar?n? de?erlendirir. Ölçe?in alt boyutlar?n?n, bu yap?sal bile?enleri ne ölçüde temsil etti?i, yap?lan **faktör analizi** çal??malar?yla desteklenmi?tir. Ölçek, çocuklar?n planlama, organize etme ve hedefe yönelik davran??lar? sürdürme gibi karma??k becerilerini de dolayl? olarak de?erlendirmeye imkan tan?r.

Geçerlik

Ölçe?in geli?tirilme sürecinde kapsaml? bir **geçerlik** çal??mas? yürütülmü?tür. Bu çal??ma, ölçe?in gerçekten ölçmeyi amaçlad??? **yönetici i?levler** yap?s?n? ölçtü?ünü kan?tlamay? hedeflemi?tir.

Kapsam Geçerli?i: Ölçek maddelerinin, ölçülmek istenen yap? olan yönetici i?levlerin tüm boyutlar?n? yeterince temsil edip etmedi?i, alan?nda uzman akademisyen ve uygulay?c? görüşleri al?narak de?erlendirilmi?tir. Bu süreçte, maddelerin ilgili ya? grubunun geli?im özelliklerine uygunlu?u titizlikle kontrol edilmi?tir.

Yap? Geçerli?i: Yap? geçerli?i, aç?mlay?c? **faktör analizi** (AFA) ve do?rulay?c? faktör analizi (DFA) yöntemleri kullan?larak incelenmi?tir. Bu analizler, ölçe?in teorik olarak öngörülen faktör yap?s?n? do?rulad???n? göstermi?tir.

Güvenirlik

ÇY?GDÖ'nün **güvenirlik** çal??malar?, ölçe?in farklı zamanlarda veya farklı madde setleriyle tutarlı sonuçlar verip vermedi?ini belirlemek amacıyla yap?lm??t?r. Yüksek güvenilirlik katsay?lar?, ölçüm hatalar?n?n düşük oldu?unu ve sonuçlar?n kararlı oldu?unu gösterir.

?ç Tutarlılık Güvenirli?i: Ölçe?in iç tutarlılı??, genellikle Cronbach Alfa katsay?s? ile rapor edilmi?tir. Geli?tirme çal??mas?nda elde edilen yüksek Cronbach Alfa de?erleri, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? ölçme konusunda yüksek bir tutarlılı??a sahip oldu?unu göstermektedir.

Test-Tekrar Test Güvenirli?i: Ölçe?in zamana karşı kararlılı??n? ölçmek için, ayn? çocuk grubuna belirli bir zaman aral??yla (örneğin 2-4 hafta) tekrar uygulanmas? ve sonuçlar?n korelasyonu incelenmi?tir. Bu analizler, ölçe?in kararlılık aç?s?ndan yeterli düzeyde güvenilir oldu?unu ortaya koymu?tur.

Faktör Analizi

Çocuklarda Yönetici ??levlerin Geli?imini De?erlendirme Ölçe?i'nin yap? geçerli?ini belirlemek amacıyla yap?lan **faktör analizi** çal??malar?, ölçe?in çok boyutlu bir yap?y? temsil etti?ini göstermi?tir.

Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) sonuçları, ölçeğin yönetici ihtlevlerin temel teorik bileşenlerine karşılık gelen alt faktörlere ayrıldığını ortaya koymuştur. Bu faktörler, ölçekteki toplam varyansın önemli bir yüzdesini açıklamaktadır. Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ise, elde edilen faktör yapısının veri setiyle uyumlu olduğunu ve teorik modeli desteklediğini gösteren iyi uyum indeksleri sağlamıştır. Bu faktörler, uygulayıcıların hangi yönetici ihtlev alanlarını daha çok desteklenmesi gerektiği konusunda spesifik bilgiler edinmesini sağlar.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Geliştirme (Özgün Ölçek)

Format: Derecelendirme Ölçeği (Öğretmen/Ebeveyn Raporu veya Gözlem Formu olarak kullanılabilir.)

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Çocuklar (Normal gelişim gösteren ve gelişimsel risk altındaki çocuklar)

Yaş Grubu: Erken Çocukluk Dönemi (Genellikle 4-6 yaş aralığı)

Popülasyon Detayları: Ölçek, Türkiye'deki okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocuklardan oluşan bir örneklem üzerinde standardize edilmiştir.

Test Metodolojisi: Gözlem ve/veya raporlama yoluyla uygulanan maddeler üzerinden, çocuğun ilgili yönetici ihtlev becerilerini ne sıklıkta ve ne düzeyde sergilediği derecelendirilir. (Derecelendirme bilgisi kaynakta belirtilmemiştir, ancak geliştirme çalışmasının detaylarında yer almaktadır.)

Anahtar Kelimeler

Bilişsel Esneklik, Çalışma Belleği, İnhibitör Kontrol, Öz Düzenleme, Okul Öncesi Eğitim, Psikometrik Özellikler, Taşkın-Gökçe.

Yazar Detayları

Yazar ORCID Tanımlayıcısı: Veri mevcut değil.

Bağı Kuruluş E-posta Adresleri: gultaskingokce@gazi.edu.tr (Tülay Gül Taşkın Gökçe)

Yazın Adresi: Veri mevcut değil.

??zinler, Ücret ve Test Y?I?

??zinler ve Ücret: Ölçe?in ticari olmayan akademik ara?t?rmalarda kullan?m? için yazarla ileti?ime geçilmesi önerilmektedir. Kullan?m ko?ullar? ve ücret bilgisi için sorumlu yazar Tülay Gül Ta?k?n Gökçe ile do?rudan ileti?ime geçilmelidir.

Testin Geli?tirildi?i Y?I: Ölçe?in geçerlik ve güvenilirlik çal??mas? 2020 y?l?nda yay?mlanm??t?r.

Ölçe?in orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: [cocuklarda-yonetici-islevlerin-gelisimini-degerlendirme-olcegi-toad.pdf](#)

Referanslar

Ta?k?n-Gökçe, T. G., ve Kand?r, A. (2020). Çocuklarda **Yönetici ??levlerin** Geli?imini De?erlendirme Ölçe?i geçerlik güvenilirlik çal??mas?. *Erken Çocukluk Çal??malar? Dergisi*, 4(2), 49-65. DOI: <http://dx.doi.org/10.24130/eccd-jecs.1967202042252>

Çocuklarda Yönetici ??levlerin Geli?imini De?erlendirme Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in orijinal maddeleri kaynak içerikte sa?lanmam??t?r. Maddeler, ilgili referans makalesinden (Ta?k?n-Gökçe ve Kand?r, 2020) elde edilebilir. Maddeler buraya eklenmelidir.